

JÓLINI VINDA ALSAMT MEIRA UPPÁ SEG

– Volumin í øllum er meira. Vit gera og eta meira mat, vit keypa fleiri gávur, vit pynta meira enn áður og tíðin, ið jólni fevna um, er vorðin nógv longri. Fyritøkur og onnur halda longu fyrstu jólaborðhaldini í november. Jólni taka meira til sín alla tíðina. Tað er ein gongd, ið byrjaði eftir 2. veraldarbardaga og tykist at ganga upp aftur skjótari nú, sigur Jóan Pauli Joensen, fólkalívsfrøðingur

HALLUR AV RANA

Tá familjur kring Føroya land seta seg við døgurðaborðini jólaaftan er tað hæddarpunktið og byrjanin upp á endan av einum langa jólamánaði, har bakstur, jólagávukeyp, jólahald, jólapynt og annað hava fyllt gerandisdagarnar.

Alt verður gjørt fyri at hátíðarhalda, at jólni enn einaferð eru her, og eru gávur, góður matur, jólapynt og annað vorðin ein inngrógvinn partur av jólnum hjá flest øllum føroyingum, har vit halda fast í gamlar siðvenju.

Men hóast jólni kunnu tykjast at vera júst hetta, ein siðvenja, ið verður endurtikin ár eftir ár, eru jólni her á landi broytt nógv gjøgnum árin.

Altíð hildið jól í Føroyum

Ein av teimum, ið kennir nógv til føroyskan sið og mentan her á landi er Jóan Pauli Joensen, fólkalívsfrøðingur. Hann vísir á, at føroysku jólni eru broytt nógv gjøgnum tíðina, men man hevur kortini altíð hildið jól í Føroyum.

Havnarfólk tóku við danska siðinum og bóðu bakarar um at hjálpa sær. Teir høvdu stórar ovnar, og var tað ikki óvanligt, at havnarfólk finga bakararnar í býnum at steikja gásina fyri seg»

Eldri fólk í dag greiða frá, at tey eta aftansfisk. Tað sipar til ræstan fisk, ið man etur jólaaftan ella nýggjársaftan. Tað er ein gamal siður, ið ikki er gloymdur enn, sigur Jóan Pauli Joensen

– Vit hava altíð hildið jól, men tað er ikki fyrr enn í 19. øld, at jólni byrjaðu at fylla meira hjá føroyingum. Áðrenn tað vóru tey stutt og byrjaðu ikki fyrr enn á tollaksmessu, greiðir Jóan Pauli Joensen frá.

Hetta er um sama mundi, sum tá jólatrøini, ið standa í flest øllum føroyskum stovum í dag, byrjaðu

at gerast vanlig í danska kongaríkinum.

– Jólatrøini koma úr Týsklandi, har tey gjørdust vanlig í 16. ella 17. øld, og gjørdur innrás í Danmark einaferð millum 1810 og 1820. Men í Føroyum gjørdust tey ikki vanlig fyrr enn einaferð í 20. øld, sigur Jóan Pauli Joensen.

At byrjan við vóru jólatrøini eitt

luksusvøra, ið danskir embætismenn og onnur, ið vóru væl fyri figgarliga, høvdu ráð at keypa, men skjótt gjørdist jólatrø eisini nakað, ið tey flestu áttu á jolum.

– Tað var ikki fyrr enn eftir 2. veraldarbardaga, at tað gjørdist meira vanligt hjá vanligu føroyingunum at eiga eitt jólatræ. Hetta er um tað mundi, tá møguleikarnir at keypa vørur frá Evropa er vorði betri, greiðir Jóan Pauli Joensen frá, ið sigur, at alla hansara tíð hava jólatrø verið vanlig í Føroyum.

Aftansfiskur

Tað er øgiliga ymiskt hvat føroyingar eta á jolum, og fevnir tað millum annað um gás, dunnu, ræst kjøt, ræstan fisk og fleskasteik. Áður var tað serliga fiskur, ið fólk ótu á jolum.

– Tað hevur altíð verið góður matur á jolum. Vanliga hevur tað verið ræstur fiskur, meðan gás og dunna ella annar jólamatur er vorði meira av seinni. Men eldri fólk í dag greiða frá, at tey eta aftansfisk. Tað sipar til ræstan fisk, ið man etur jólaaftan ella nýggjársaftan. Tað er ein gamal siður, ið ikki er gloymdur enn, sigur Jóan Pauli Joensen.

Hjá teimum, ið áttu jørð og seyð,